

Література

1. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2003. – 512с.
2. Колодько Т.М. Педагогічні умови ефективного формування соціокультурної компетенції студентів у процесі вивчення іноземної мови // Наукові записки: Зб. наук. статей НПУ ім. М.П. Драгоманова – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – Вип. LVII (57). – С. 53-62.
3. Кулик Є. Моделювання навчально-дослідницької діяльності майбутніх вчителів трудового навчання // Наукові записки: Зб. наук. статей НПУ ім. М.П. Драгоманова – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – Вип. LVII (57). – С. 88-96.

ПРОБЛЕМИ АДИТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Васильченко М.В. (Полтава)

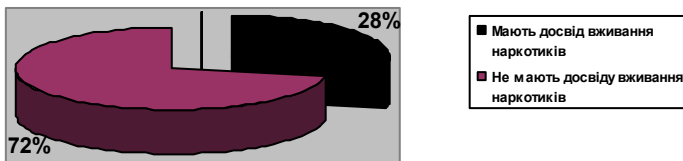
Зниження рівня загальної культури в суспільстві, деформація в ціннісних орієнтаціях молоді, моральний занепад та комерціалізація людських взаємин є актуальними проблемами сьогодення. Школа, безумовно, не може змінити соціальної ситуації та середовища, в якому відбувається становлення особистості. Учень в період свого соціального становлення повинен набувати власного досвіду повноцінних стосунків і культури спілкування, формувати власний варіант життя, в якому найкраще утверджуватиметься його Я.

Сьогодні наркотизація, алкоголізація та токсикоманія підростаючого покоління - серйозна загроза для інтелектуального, морального та фізичного потенціалу нації. Практичний досвід показує, що у багатьох навчальних закладах, трудових колективах та сім'ях, хоч і помічають у підлітків відхилення у поведінці та зовнішньому вигляді, але не пов'язують їх із негативним впливом шкідливих звичок. Тому одним із найважливіших завдань суспільства є з'ясування реальної ситуації, пов'язаної з розповсюдженням наркоманії, алкоголізму, паління та озброєння відповідними знаннями дітей та молоді.

На основі аналізу праць І.Н.Коршко, В.І. Лазаренко, Б.П.Лазаренко і С.І.Хаїрової, Н.Ю.Максимової, Е.В.Мельник, А.М.Нагарної і В.В.Безпалько та ін. в нашому дослідженні ми спробували змістовно систематизувати та представити вказані передумови та наслідки поширення шкідливих звичок серед підлітків, проаналізувати форми та методи організації профілактичної роботи з учнями підліткового віку, які вживають наркотики, алкоголь чи палять. Особливо актуальна ця проблема постає сьогодні, коли виникає необхідність вироблення та опанування нової філософії життя і освіти, яка повинна забезпечити повноцінне життя людини в ринковому суспільстві.

Тому, у зв'язку з значним поширенням шкідливих звичок серед підлітків, метою нашого дослідження було виявлення схильності підлітків до адиктивної поведінки.

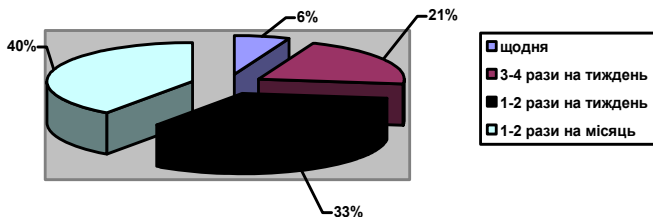
Нами було проанкетовано 120 учнів Розсошенської гімназії віком 12-14 років на предмет вживання ними наркотичних речовин (Додаток 1).

Рис. 3.1.1 Кількість підлітків, які мають досвід вживання наркотиків, %.

Встановлено, що досвід спроби наркотиків мають 28 % опитаних підлітків. 72 % підлітків не вживали і не вживають наркотики.

Серед респондентів, які зазначили, що мали досвід спроби будь-якої психоактивної речовини, 8% вказали на марихуану або гашиш як перший вжитий ними наркотик.

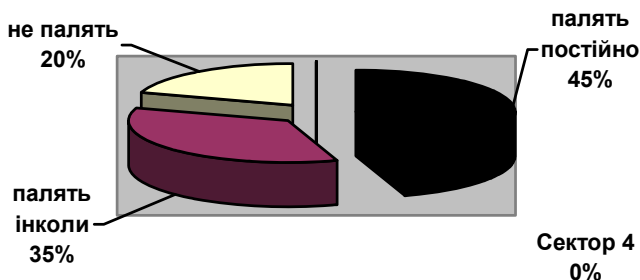

Рис. 3.1.2 Регулярність вживання підлітками наркотичних речовин

За даними анонімного анкетування 6% неповнолітніх вживають наркотики щодня, 21% 3-4 рази на тиждень, 33 % - 1-2 рази на тиждень, 40 % - 1-2 рази на місяць. Серед психоактивних речовин, спробу вживання яких здійснюють молоді люди, виділяються марихуана або гашиш, токсини (клей і т. ін.), алкоголь разом з ліками.

Уявлення про те, що таке спиртні напої і як вони діють, у дітей в Україні виникає дуже рано. Вже 3-х-4-х-річні діти, граючись у «відвідини гостей», влаштовують застілля, розливають по чашечках воду, чокаються, а потім вдають гостей налідпитку. За даними наших досліджень, в дитячих садках в такі ігри гралися 32% хлопчиків та 7% дівчаток. З них куштували пиво 23-34% дівчаток і 32-43% хлопчиків, вино - 13-26% дівчаток і 21-27% хлопчиків, горілку - 7-13% дівчаток і 11-16% хлопчиків. Уже в цьому віці вино сподобалося 13% дівчаток і 16% хлопчиків.

Також нами було проведено дослідження паління серед підлітків. Було опитано 85 школярів віком 12-14 років Розсошенської гімназії на предмет того, чи палять вони, а якщо так, то з якого віку

Рис. 3.1.6 Результати анкетування підлітків на предмет паління

Згідно результатів опитування, більшість підлітків палять, причому 32 % з них почали палити у віці 10-11 років. Підлітки вважають, що зараз у них молодий організм, паління їм не шкодить. Більшість підлітків бажають кинути палити, але коли їм виповниться років у 20-25, оскільки зараз паління їм не шкодить.

Світовий досвід профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії, підтверджує, що з моральної і матеріальної сторін найдоцільнішим є викорис-

тання таких засобів і форм профілактичного впливу, які сприяють формуванню активної діяльності, спрямованої проти звичок і чинників, що викликають відхилення у поведінці підлітків, а також цілеспрямовану роботу з учнівською молоддю, яку відносять до груп ризику.

ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Вербицька О.І. (Полтава)

Нова парадигма освіти визначає нові змістовно-ціннісні орієнтири освітнього процесу. В усьому світі завданням навчально-виховної роботи вже є не просто надання людині певної суми знань, а її розвиток, становлення особистості, формування мотивації до самонавчання та його навичок, саморозвитку, само актуалізації. Науковці говорять про те, що на зміну інформаційно-проблемним формам навчання приходять евристична-пошуковий підхід до організації освітньої діяльності. А вся система освіти набуває гуманоцентричної орієнтації не лише у сфері теорії та елітної освіти, а й на рівні масової школи. [3, 54]

Педагогічний професіоналізм, педагогічна компетентність—це категорії, пов'язані з професією вчителя, отже і появу їх можливо розглядати в контексті безперервної педагогічної освіти й педагогічної діяльності, вимог до вчителя і його підготовки.

Поняття „компетентність” у психолого-педагогічній літературі остаточно не визначене і у більшості випадків вживається інтуїтивно. На сьогодні немає однозначного розуміння поняття, структури і видів компетентності (В.О. Кальней, В. Ландшеер, Дж. Рамен, В.І. Бондар, В.І. Маслов, М.Ю. Красовицький, А.П. Тряпціна, І.П. Підласий, С.Е. Шишов, М.А. Чошанов та ін.). Проте більшість дослідників приходять до висновку, що зміст професійної компетентності педагога тієї або іншої спеціальності визначається кваліфікаційною характеристикою. Вона є нормативною моделлю компетентності педагога, відображає науково обґрунтовані професійні знання, уміння і навички. Кваліфікаційна характеристика – це, по суті, узагальнені вимоги до вчителя щодо його теоретичних і практичних знань, умінь і навичок.

У словнику іншомовних слів та словнику-довіднику „Психологія. А-Я” Кордуелла під компетентністю розуміється складна інтегративна якість особистості, що сприяє готовності здійснювати деяку діяльність, причому йдеться не про окремі знання або уміння і навіть не про сукупність окремих видів діяльності, а про властивість, що дає можливість людині здійснювати діяльність цілісно.

Нормативно-правові документи Національна доктрина розвитку освіти, Філософія освіти XXI століття, Концепція 12-річної середньої загальноосвітньої школи та Закон України „Про загальну середню освіту” від 13.05.1999 окреслюють основні вимоги до професіоналізму вчителя, які передбачають:

- забезпечення результативності та якості своєї діяльності;
- гармонізацію науково-предметних і світоглядно-методологічних, дидактичних, психологічних знань;
- оволодіння сучасним інструментарієм вивчення особистості дитини;
- уміння організувати навчальний процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток особистості, її підготовку до вирішення завдань життєтворчості;
- оволодіння культурою і загальнолюдськими цінностями;
- прилучення до перспективних моделей педагогічного досвіду і набуття власного у різноманітній практиці;
- здатність до творчого пошуку, саморозвитку;
- засвоєння та впровадження нових інформаційних технологій;
- конкурентоспроможність на ринку праці;